

СТАНОВЛЕННЯ БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НІМЕЧЧИНІ

У статті аналізуються питання становлення благодійної діяльності в Німеччині. Характеризується діяльність існуючих благодійних фондів, умови їхнього фінансування, а також розкривається значення благодійної діяльності в галузі освіти для країни.

Ключові слова: благодійність, підтримка, Німеччина.

В статье анализируются вопросы становления благотворительной деятельности в Германии. Характеризуется деятельность существующих благотворительных фондов, условия их финансирования, а также раскрывается значение благотворительной деятельности в области образования для страны.

Ключевые слова: благотворительность, поддержка, Германия.

The article deals with the issues of the formation of charitable activity in Germany. The work and conditions of charitable foundations are being characterized. Moreover, the charitable activity importance in the educational field of this country is showed.

Key words: charity, support, Germany.

Постановка проблеми. На сьогодні питання педагогічної підтримки виступає частиною освіти разом з її іншими чинниками, тобто навчанням і вихованням. Проблема педагогічної підтримки для сучасної освіти і науки є новою і доцільною для розв'язання. Сьогодні багато науковців розглядають благодійність, педагогічну підтримку як одну із стратегічних напрямів освіти ХХІ століття. Так, серед сучасних вітчизняних науковців слід зазначити П. Г. Біліченка, О. М. Друганову, Н. М. Туренко та ін. Деякі аспекти щодо розкриття зарубіжного досвіду надання педагогічної підтримки висвітлювали у своїх працях Т. В. Анохіна, Н. Ю. Белякова, О. В. Беляєва, Ю. В. Богинська, Н. М. Дем'яненко, Л. Ю. Москальова та ін.

Варто зазначити, що в нашій країні благодійність як педагогічна підтримка використовується недостатньо широко порівняно з країнами Західної Європи, особливо Німеччиною, де існує ціла галузь педагогічної, психологічної, матеріальної й соціальної допомоги. Приватні особи, асоціації, фонди політичних партій широко займаються благодійністю на користь освіти держави. Вивчення і творче використання зарубіжного досвіду й обумовлює актуальність обраної теми.

З огляду на це, **мета статті** полягає в аналізі витоків благодійної діяльності в Німеччині.

Виклад основного матеріалу. Благодійність – це, по-перше, здатність приносити користь, по-друге, – надавання матеріальної допомоги бідним, сиротам та ін.

Практичним аспектом цього явища виступає благодійна діяльність в освіті, яку обґрунтовано як добровільну, безкорисну, соціально-значущу діяльність, спрямовану на свідомі пожертви в підтримку й розвиток національної освітньої галузі, яка зокрема зупинялось на питаннях підтримки обдарованої молоді в Німеччині. Як відомо, Федеративна Республіка Німеччина має свою історію благодійної підтримки обдарованої молоді.

Вивчення й узагальнення науково-педагогічних джерел і довідкової літератури свідчить про те, що після дискусій на тему нацистських експериментів, проблема талантів, подібно як і тема раси в післявоєнній Західній Німеччині була темою табу. Доцільно звернути увагу на те, що не було жодної публікації, не існувало жодної організації, яка б займалася вивченням проблеми здібностей і обдарованості. Ситуація змінилася радикально на переломі 1970–1980-их рр. XX століття [1, с. 249]. Поворотним пунктом стала Світова Конференція (World Council) в Єрусалимі у 1979 році, в ході якої, під час виступу одного з доповідачів, прозвучала фраза, що Федеративна Республіка Німеччина у сфері

підтримки талантів належить до «недорозвинених країн» (unterentwickeltes Land), що визвало шок і здивування серед учасників, оскільки німецька педагогічна школа мала добру репутацію не тільки в країнах Європи, а також в Азії, а світові діячі, дослідники у сфері навчання обдарованих учнів спиралися на німецьких класиків (Фрейда, Адлера). Така провокаційна заява стала політичним прийомом, мобілізувавши Бундестаг до роботи над цією темою і визнавши її пріоритетною.

Підтримка обдарованих дітей після конференції стала важливою проблемою, яка неодноразово піднімалася владою країни під час роботи парламенту. Німці стали активними учасниками конференцій, зайнявши важливі позиції в Світовій Конференції (World Council) та міжнародних організаціях. Незвичайно активною стала організація Deutsche Gesellschaft für Hochbegabtes Kind, яка порушувала і вирішувала питання підтримки обдарованих дітей, публікувала спеціальні книги, брошури, інформацію для батьків, педагогів, педіатрів, що залишили відомості про діагностику здібностей, форми підтримки обдарованих учнів.

Статистичні дані свідчать, що Німеччина вже в 1980-их роках активно і послідовно працювала в цьому напрямку, займаючись цією проблемою в межах світового масштабу [1, с. 249]. З середині 1980-их рр. ХХ століття в Німеччині вже діяло 5 великих центрів, що проводили дослідження талановитих дітей: у Франкфурті – Deutsche Institut für Internationale Pedagogische Forschung – центр наукової документації і інформації, що займався дослідженням форм навчання талановитих дітей, у Мюнхені – Max Planck Institut für Psychologische Forschung – ніс відповідальність у міжнародному масштабі за аналіз літератури у сфері теоретичних і емпіричних досліджень факторів, котрі сприяють розвитку здібностей, у Бонні – Institut Psychologii Uniwersytetu – здійснював верифікацію діагностичних методів, у Гамбурзі – Uniwersytet Bundeswery – проводив дослідження впливу мотивації на розвиток

обдарованих учнів, в Гамбурзі діяв Консультаційний Центр, що надавав консультації для всієї ФРН. Гідні уваги і наукового вивчення німецькі ініціативи щодо роботи шкіл і форм введення молодих талантів у різні сфери суспільного й політичного життя. [1, с. 249]

Надамо коротку характеристику існуючих приватних організацій, які займаються благодійною діяльністю в галузі освіти.

Фонд Александра фон Гумбольдта – один з найбільших і найстаріших Фондів Німеччини, заснований у 1860 р. Метою діяльності Фонду є надання стипендій і премій висококваліфікованим науковцям з усього світу для проведення досліджень (тематика досліджень – довільна) у Німеччині та встановлення наукових контактів. Зокрема, стипендійні програми дають можливість науковцям, які перебувають на різних стадіях свого професійного становлення, проводити науково-дослідні проекти спільно з німецькими колегами [2].

Фонд імені Фрідріха Еберта є приватною, некомерційною, незалежною організацією, яка діє в дусі ідеалів і основних цінностей соціал-демократії. Фонд був заснований у 1925 році як політичний заповіт Ф. Еберта, першого німецького рейс-президента, якого обрали демократичним шляхом. Фонд займається підтримкою національного й міжнародного політичного діалогу, підтримкою обдарованих і суспільно активних студентів і молодих учених в Німеччині і за кордоном шляхом надання стипендій [4].

Фонд імені Генріха Бьоля (Heinrich Böll Stiftung, Німеччина) - неурядовий гуманітарний фонд, заснований в 1987 року і близький до партії «Союз 90/Зелені». Володіє самостійним юридичним статусом. Його організаційна структура включає 16 земельних фондів усередині Німеччини, а також 22 представництва на всіх континентах світу. У своєму нинішньому вигляді Фонд існує з 1997 року. Пріоритетним завданням Фонду є політичне просвітництво, мета якого – сприяти розвитку демократії, розширенню участі громадян у суспільному й

політичному житті, поглибленню взаєморозуміння між народами. У своїй роботі фонд орієнтується на такі основні цінності, як екологія, демократія, солідарність і ненасильство. Його діяльність спрямована на досягнення справедливого світоустрою [5].

Фонд імені Роберта Боша є одним з найбільших приватних підприємницьких фондів у Німеччині. Провідним напрямом його діяльності виступає фінансова підтримка, спрямована на розвиток узаєморозуміння між народом Німеччини та її східними сусідами. Програма лекторів реалізується з 1993 року у вищих навчальних закладах країн Центральної, Східної і Південної Європи і є значущим інструментом у підтримці взаєморозуміння між народами.

Фонд ім. Роберта Боша надає фінансову підтримку у вигляді виділення стипендій молодим випускникам вузів, які володіють німецькою мовою. Поряд із викладацькою діяльністю, лектори здійснюють проекти у вищих навчальних закладах Центральної і Східної Європи. Стипендіати отримують спеціалізовані знання, які в подальшому реалізують у спільній роботі зі своїм ВНЗ на практиці. Завдяки своєму досвіду у викладанні і в проведенні проектної роботи, а так само своїм знанням про Східноєвропейські країни стипендіати підвищують свою професійну кваліфікацію й одночасно роблять внесок у здійснення діалогу між народами Німеччини і її східними сусідами.

Фонд Конрада Аденауера є політичним фондом, за своїм основним принципом близьким до однієї з провідних партій ФРН - Християнсько-Демократичного Союзу. Центральне правління Фонду знаходиться в Санкт-Августині – передмісті Бонна.

Варто зазначити, що Фонд став наступником створеного «Товариства християнсько-демократичного просвітництва та освіти» у ФРН, і з 1964 р. носить ім'я першого федерального канцлера ФРН.

Основним завданням і обов'язком діяльності Фонду є пропаганда принципів та ідей Конрада Аденауера, головні з яких: демократія і

правова держава, упорядкований політичний діалог між державою і суспільством, соціально-ринкова економіка, свобода засобів масової інформації, рівноправність жінок та їхня підтримка, охорона навколишнього середовища, активний діалог між різними культурами [6].

Фонд імені Розі Люксембург, заснований в 1992 році, є близьким до Лівої партії Німеччини (Die Linke). Серед інших питань, у фокусі діяльності фонду порушуються питання демократизації політичних процесів у суспільстві та політична освіта. З огляду на це, фонд віддає перевагу тим кандидатам, які після навчання в Німеччині мають намір повернутися на Батьківщину і використовувати отримані знання і навички на благо свого суспільства.

У 1925 році в Гейдельберзі була заснована "Академічна служба обмінів". На перших роках існування головною метою був обмін між німецькими й американськими студентами, навчання соціальних і суспільно-політичних наук. Академічний обмін швидко розвивався, але мета, як і раніше залишалася та ж – обмін зі Сполученими Штатами. Під час Другої світової війни діяльність DAAD була припинена. Після заснування Федеративної Республіки Німеччина був відновлений академічний обмін, і в серпні 1950 року була створена Німецька служба академічних обмінів. Фінансування DAAD отримує переважно від держави. Її членами з 1958 року можуть стати вищі навчальні заклади і колективи студентів. Протягом наступних років службою були відкриті представництва за кордоном, надавалися стипендії Sur-Place (тобто на місці, без запрошення до Німеччини), і обмін між науковими співробітниками ставав все популярнішим. У 1965 році був проведений перший семінар із колишніми стипендіатами. З 1975 року DAAD регулярно проводить зустрічі германістів і повсюдно підтримує дослідження в цій галузі. Цю мету переслідують також і викладачі DAAD за кордоном. З 1989 року DAAD поширила свої програми на

країни Центральної і Східної Європи і проводила програми обміну з НДР. Після об'єднання Німеччини DAAD взяла на себе реалізацію програми стипендій НДР [3].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, можемо зробити висновки, що на сьогодні в Німеччині існує ціла низка приватних організацій, які здійснюють підтримку в галузі освіти. Аналізуючи питання становлення благодійності в Німеччині, можемо зробити висновки, що благодійність активізувалась саме на початку ХХ століття. Саме в цей час найвпливовішими організаціями були фонди Фрідріха Еберта, Генріха Бьоля, Конрада Аденауера, Роберта Боша та ін. На початку ХХІ століття перелічені організації успішно працюють у галузі надання підтримки обдарованій молоді, надання стипендій і грантів. До перспективної тематики подальших досліджень можна віднести питання порівняльного аналізу змісту благодійної діяльності в Україні й Німеччині.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочарова О. Система виявлення, навчання та підтримки обдарованій молоді в окремих країнах (історичний аналіз) / О. Бочарова. Історія педагогіки. Випуск XLVI Слов'янськ, 2009. – с. 249
2. Alexander von Humboldt-Stiftung. Über die Stiftung / Alexander von Humboldt-Stiftung // Über die Stiftung // [www. humboldt-foundation.de/web/start.html](http://www.humboldt-foundation.de/web/start.html)
3. Deutscher akademischer Austausch Dienst. Стипендії DAAD / Deutscher akademischer Austausch Dienst // Стипендії DAAD // [www. daad.de/stipendien](http://www.daad.de/stipendien)
4. Friedrich-Ebert-Stiftung. Fes in Deutschland / Friedrich-Ebert-Stiftung // Fes in Deutschland // [www. fes.de](http://www.fes.de)
5. Heinrich-Boll-Stiftung. Die srüne politische stiftung / Heinrich-Boll-Stiftung // Die srüne politische stiftung // [www. boell.de](http://www.boell.de)

6. Konrad-Adenauer-Stiftung. Begabtenförderung / Konrad-Adenauer-Stiftung // Begabtenförderung // www.kas.de/stipendien